

документів относительно переходу Почаевского монастиря в унію, то нас удивляє, то що вони їх видят і сами этого не сознают. В самом деле, и тот и другой упоминают о посещении (визитации) Почаевского монастиря в июне 1714 г. Луцким униатским епископом Иосифом Выговским; они говорят, что он обозревал монастирь (...). Но, вместе с тем, не догадываются, что это и было официальное принятие Луцким униатским епископом монастиря под свою власть» [8, с. 233.].

Отож, видається очевидним той факт, що перехід Почаївського монастиря в унію, не був одномоментним явищем, і як бачимо станом на 1714 р. цей монастир, як і більшість інших на цій території перейшов під юрисдикцію Унійної Церкви.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амвросий, архимандрит [Лотоцкий А.]. Сказание о Почаевской Успенской лавре, на основании документов, хранящихся в лаврском архиве. – Почаев, 1872
2. Архив Юго-Западной России, издаваемый Временною Коммиссиею для разбора древних актов, высочайше учрежденною при Киевском, Подольском и Волыньском генерал- губернаторе, Частина 1, том. II, Киев 1864. с. 32-33. (док. № №1158-1159)
3. Білик В. Становище василіанських монастирів Правобережної України у Суспільно-політичних умовах Російської імперії (кінець XVIII – 30-ті рр. XIX ст.) // Минувле і сучасне Волині та Полісся. Християнство в історії і культурі Володимира-Волинського та Волині. Науковий збірник. Випуск 47. Матеріали XLVII Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції – Луцьк, 2013. – С. 3–8.
4. Великий А. Світла і тіні української історії: причинки до історії української церковної думки / А. Г. Великий. – Рим : Вид. ОО. Василян, 1969. – 218 с.
5. Гудима А. Почаївський монастир в історичній долі українства / А.М. Гудима. - Тернопіль, 1995. – 286 с.
6. Дубилко І. Почаївський монастир в історії нашого народу / І.Дубилко. - Вінніпег.: Інститут Дослідів Волині, 1986. – 114 с.
7. Інокентій. Свято-Успенская Почаевская лавра в борьбе с католицизмом. // Журнал Московской Патриархии. – 1953. – № 10. с. 28–32.
8. Левицкий В. Игумен Иосиф Саевич и переход Почаевской лавры в унию // ВЕВ. – 1916. – № 47; Православная Волянь. – 1917. – № 3.
9. Собчук В. Д. Почаївська лавра і народна освіта / В. Д. Собчук // Релігія і церква в історії Волині : зб. наук. пр. – Кременець, 2007. – С.117–151.
10. Станіславський В.В. Жабокрицький Діонісій [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2005. - 672 с.: іл. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Zhabokrycky_D
11. Хіхляч, Б. Економічне життя населення Василіанських монастирів на Поділлі (XVIII - I-а третина XIX ст.) [Текст] / Б. Хіхляч // Київська старовина. – 2008. – № 6. – С. 22-37.
12. Хойнацкий А.Ф. Почаевская Успенская лавра. Историческое описание / А. Ф. Хойнацкий. – Почаев, 1897. - 557 с.
13. Яковенко Н. М. Нарис історії України. З найдавніших часів до кінця XVIII століття: навч. пос. / Н. М. Яковенко. – К.: Генеза, 1997. – 312 с.
14. ACTA S. C. DE propaganda Fide Ecclesiam catholicam et bielarusjae spectantia vol. III 1710-1740 col. P. Athanasius (Analecta OSBM, series II, section III), Romae 1954 s. 57
15. Litterae S. C. DE propaganda Fide Ecclesiam catholicam et bielarusjae spectantia vol. III 1710-1730 col. A. G. Welykij (Analecta OSBM, series II, section III), Romae 1956, s. 63-65
16. Lorens B. Bazylianie prowincji koronnej w latach 1743-1780. – Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014. – 559

Олійник С.

Науковий керівник – доц. Морська Н. Л.

СУЧАСНІ НАУКОВІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН СВІТУ

У сучасному глобалізованому світі дедалі більшу роль відіграє наукова сфера. Саме вона, а не військова могутність, стає індикатором потужності країни на міжнародній арені. Відповідно, позитивні зрушення в науково-дослідній діяльності дають змогу покращити соціально-економічний та технологічний рівень країни, вивести її до групи світових лідерів.

Питанню сучасних наукових стратегій передових країн світу приділяється значна увага з боку дослідників. Зокрема, цій тематиці присвятили свої дослідження В. Заверухин [3], П. Руффіні [4] та А. Яник [8]. Але, водночас, слід відмітити, що дана проблематика все ще залишається малодослідженою, оскільки значення та результати впровадження в дію тієї чи іншої наукової моделі є довгостроковою перспективою і їхні сильні та слабкі місця повною мірою проявляться лише у майбутньому. Звідси впливає й актуальність даної статті, яка має на меті охарактеризувати основні наукові стратегії найбільш розвинених країн сучасного світу: Німеччини, Великобританії, Франції, Японії та США.

Наука завжди мала велике значення в культурі Німеччини, а німецька наука – у світовому процесі отримання знань. Німецькі вчені внесли значний вклад у розвиток технічних та природничих наук. В наші дні Німеччина володіє значним науково-дослідним потенціалом. Великою мірою такого результату

вдалося досягти завдяки продуманому впровадженню низки стратегій, які дали змогу німецькій науці вийти на одну із передових позицій у світі [1, с. 26].

Німеччина розробляє та реалізує інтегровану багаторівневу політику у сфері розвитку науки, освіти та інновацій з метою отримання системних ефектів для економіки й суспільного прогресу. В основі концептуальних підходів знаходиться думка про необхідність органічного поєднання «приватних» пошуків в єдину стратегію розвитку країни на інноваційній основі. Крім того, у процесі визначення цілей розвитку і формування стратегічних документів, Німеччина враховує не тільки національний, але також і загальноєвропейський та міжнародний контекст. Наприклад, з моменту вступу в дію Лісабонських домовленостей у грудні 2009 р., одним із найважливіших практичних завдань країни стало утворення єдиного Європейського дослідницького простору з іншими країнами Європи. Упродовж декількох останніх років у Німеччині формувалася вражаюча інституційна і правова база, яка дозволила розвивати складні мережі кооперації та практичної взаємодії досліджень національного й міжнародного рівнів, на двосторонній і багатосторонній основі [8, с. 33].

У XXI ст. Німеччина впроваджує в дію декілька стратегій розвитку науки. У 2006 р. з гаслом «Запалюй ідеї» в Німеччині стартувала комплексна національна стратегія із розвитку науково-технічних розробок: «Стратегія високих технологій для Німеччини». Згідно з цією стратегією, всі державні структури, які мають відношення до наукових досліджень і розробок повинні всіляко сприяти діяльності вчених та осіб, які підтримують розвиток науки. Стратегія поставила чотири основні завдання: 1) розвиток пріоритетних наукових галузей; 2) посилення взаємодії між вченими та підприємцями й розвиток системи грантів; 3) надання імпульсу для швидшого впровадження інновацій; 4) вдосконалення фінансування нових проектів [1, с. 27].

З метою розвитку науки, в Німеччині впроваджується і низка інших програм. Зокрема, стратегія високих технологій для Німеччини, стратегія інтернаціоналізації науки та досліджень, план дій «Міжнародне співробітництво», а також ініціатива «Зовнішня політика в сфері науки» [8, с. 35–40].

Значна увага розвитку науки приділяється і у Великій Британії. Ця країна завжди займала передові позиції в академічній науці та впровадженні інновацій. Велику роль відіграють фундаментальні дослідження в університетах, які стали частиною інноваційної системи країни. Починаючи із середини 90-х років минулого століття, уряд з особливим акцентом на розвитку науки, випускає так звані «Білі книги», в яких підкреслюється важливість інновацій та пояснюється, чому потрібно інвестувати кошти у розвиток науки, завдяки чому збільшується конкурентоспроможність країни [7, с. 90]. У цих документах окреслено декілька сфер, які мають загальнонаціональне значення. Наприклад, сучасне промислове виробництво, дизайн та інші високопродуктивні галузі, пов'язані з виробництвом – нанотехнології, біотехнології, електромобілі, «зелені» технології, медицина і охорона здоров'я.

У Великобританії до початку 2000-х років не проводилося централізованої політики зі стимулювання та розвитку інновацій у науці. Відносно стала концепція розвитку була сформована лише у 2008 р. Головним фактором інноваційної діяльності у минулому, як правило, вважалися інвестиції у фундаментальні дослідження. Цей підхід підтримувався і політичними ініціативами. Фундаментальні наукові відкриття потрібні для довготривалого інноваційного процесу, але шлях від лабораторії довгий, складний і відзначається невизначеністю. У програмі «Інноваційна нація», виданій у 2008 р., відзначалася значимість відкритої моделі інновацій, при якій організації співпрацюють з університетами, іншими компаніями або користуються їхнім досвідом [6, с. 18].

У зв'язку із впровадженням цієї стратегії, основними напрямками інноваційного розвитку Великобританії є: оптимізація державного фінансування науки та інновацій, розвиток фундаментальних досліджень, а також стимулювання інноваційної діяльності приватного сектора. Найбільш ефективними у даному напрямку є науко- і технопарки, які створюються на базі університетів (наприклад, Кембриджський, Астонський), «технологічні коридори», «технологічні кластери» і т. д. З їх допомогою створюється сприятлива атмосфера для розвитку наукомістких сфер. Уряд Британії, починаючи з 2009 р., щорічно видає звіти стосовно реалізації власної інноваційної політики у сфері науки і недавно вдвічі збільшив мережу своїх аташе із питань науки з метою пошуку ідей закордоном [7, с. 90–93].

Лідером у сфері науки є також і Франція. Упродовж багатьох десятиліть вона знаходиться на шляху глибокої трансформації системи науки та інновацій. Політика, яка проводиться в цій сфері, характеризується значними змінами інституційної структури та правової бази. Поштовхом до змін став прийнятий у 1999 р. закон про інновації у наукових дослідженнях. У 2004 р. французьку вчені почали загальнонаціональний рух проти недофінансування. Спровокована дискусія призвела до прийняття 18 квітня 2006 р. закону про фінансування наукових досліджень.

Реформи, які почалися в 2004 р. зі створення Національного агентства наукових досліджень і підтримані прийняттям закону 2006 р., призвели до серйозної модифікації структури державного сектору науки у Франції. Це дозволило створити механізм, який використовує в якості взірця кращі міжнародні практики. У Франції програма державних наукових досліджень значною мірою укладається інститутами, які в подальшому її реалізують: це і найбільші дослідницькі організації, і вищі навчальні заклади, а також інші заклади науки. Ці структури перебувають під патронатом держави. Саме тому, вони повинні

будувати свою науково-дослідну діяльність, виходячи з інтересів держави.

В 2007 р. було сформовано галузеві координаційні групи для активізації науково-дослідної діяльності за напрямками, які визнані пріоритетним. Новизна у створенні програми наукових досліджень пов'язана із створенням у 2004–2005 рр. нових агентств, які забезпечують проектне фінансування дослідницьких лабораторій: Агентство із промислових інновацій і Національне агентство наукових досліджень.

Національне агентство наукових досліджень з 2007 р. виконує функції адміністративного органу, який підпорядковується Міністерству вищої освіти і наукових досліджень. Цей новий інструмент покликаний орієнтувати дослідницький світ на нову культуру. Метою діяльності даної організації є збільшення кількості фундаментальних та цільових досліджень. Агентство оголошує та проводить конкурси проектів між державними науковими закладами та компаніями [4, с. 48–52].

Державне планування розвитку науки і освоєння новітніх напрямків науково-технічного прогресу в США являє собою не унітарний акт управління, а блок державних науково-технічних програм, об'єднаних єдиною стратегією розвитку і єдиним механізмом регулювання.

Основними принципами наукової політики США на початку XXI ст., які виділяє В. П. Заварухин, є:

- Стимулювання інноваційної діяльності приватного сектору і залучення приватних інвестицій в рамках ефективних державних програм і механізмів технологічного та інноваційного розвитку;
- Розширення фінансування фундаментальних досліджень на довготривалій основі;
- Вдосконалення системи впровадження і підвищення результативності використання наявних технологій;
- Комбіноване використання набору регулюючих інструментів науково-технічної політики (в тому числі, податкових пільг, норм законодавства, існуючих стандартів, а також права інтелектуальної власності);
- Ефективне використання глобалізації інноваційної діяльності;
- Підвищення ефективності та стабільності роботи уряду, партнерства держави і приватного сектору у проведенні технологічних досліджень [3, с. 9 – 11].

Ці принципи було покладено в основу нових моделей управління і механізмів у сфері науки і технологій в сучасних Сполучених Штатах Америки, головні з яких пов'язані із підвищенням ролі держави у впровадженні інновацій [3, с. 11].

Насамперед, це пов'язано з тим, що у сфері науки дедалі більше проявляються тенденції до орієнтування на практичні потреби американського суспільства. Інколи, акцент на соціально-економічному прагматизмі виявляється у вагомих перегибах, наприклад, занадто жорсткий контроль над наукою та науковцями [2, с. 21 – 22].

Наукова стратегія Японії, також відзначається значним прагматизмом. У цій країні основна увага робиться на розробці науково-технічної політики при тісній взаємодії з суспільством, акцентується увага на необхідних викликах для країни [5].

Отже, країни-лідери сучасного світу (США, Японія, Німеччина Франція та Велика Британія) значну увагу приділяють розвитку науки. Саме вони займають перші місця в рейтингах розвитку економіки, соціальної сфери, політичної культури, а також рівня життя громадян. Кожна держава намагається виробити власну стратегію науково-технічного розвитку. Здебільшого уряди країн під час розробки стратегії наукового прогресу керуються прагматичними цілями: пристосування наукових розробок для потреб держави, економічна вигода, конкурентоспроможність на міжнародній арені. Така політика демонструє свою ефективність; на сьогодні зазначені країни значно випереджають своїх конкурентів у сфері наукового розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Водяницкая Е. Научная политика ФРГ на современном этапе [Текст] / Е. Водяницкая // Право и управление, XXI век: научно-правовое публицистическое издание. – 2013. – № 4. – С. 26–37.
2. Данилин И. В. Современная научно-техническая политика США: инструменты и основные направления / И. В. Данилин. – М: ИММО РАН, 2011. – 140 с.
3. Заварухин В. П. Основные элементы инновационной стратегии США / В. П. Заварухин // Российское предпринимательство. – 2003. – № 1 (37). – с. 9–15.
4. Руффини П. Б. Научная и инновационная политика во Франции / П. Б. Руффини // Форсайт. – 2008. – №2 (6). – С.48–55.
5. Семинар Кацухито Оямада: новые планы и программы развития науки и технологий Японии. – режим доступа: <https://issek.hse.ru/news/81511803.html>
6. Скотт Р. Инновационная стратегия Великобритании / Р. Скотт // Форсайт. – 2009. – № 4(12). – С. 16–2.
7. Черноморова Т. В. Великобритания: Инновационная политика и методы ее реализации / Т. В. Черноморова // Актуальные проблемы Европы. – 2013. – № 1. – С. 89–116.
8. Яник А. А., Попова С. М. Основные особенности современной научной политики в Германии / А. А. Яник, С. М. Попова // Современное образование. – 2016. – № 2. – С. 25–51.